

K

26

KONCERTNÍ
SEZONA

27

SEVEROČESKÁ
FILHARMONIE TEPLICE

uvádí 1. koncert komorního cyklu K

Účinkují:

Marie Vencurová

zobcové flétny, pedagog Konzervatoře Teplice

Miroslava Ladová

hoboj, zobcové flétny, členka SČF

David Danel

housle, člen SČF

Vojtěch Čermák

violoncello, člen SČF

Štěpánka Skalická

cembalo, pedagog Konzervatoře Teplice

14. října 2026 v 19:00 hodin

Zahradní dům Teplice

Barokní hudba reprezentuje svět plný hlubokých citů, afektů, nálad. Doboví skladatelé v průběhu času vycházeli z předpokladu, že hudba má přímý vliv na lidskou psychiku. Skladby sice měly své ustálené struktury, věty, ale hlavní důraz doboví muzikanti kladli právě na afekt a improvizaci, která si nezádala s kreací soudobých mistrů jazzu. Afekt byl vyjádřen především tóninou. Například g moll vyjadřuje vznešenost a hluboké city v lásce, a moll něhu, plačtivost, tichou zbožnost, c moll nevinný smutek a zlomené srdce. To vše přednášejí v rámci dnešního večera přední umělci české hudební scény, kteří díky své specializaci na hudbu starších období a své virtuozitě zprostředkovávají nezměnitelný vhled do hudebního světa baroka.

Antonio Lucio Vivaldi jistě netušil, že ještě po třech staletích bude jedním z nejznámějších skladatelů hudebních dějin. Pokračovatel mistrů kompozice tzv. benátské školy, učitel hudby a koncertní mistr v prestižním orchestru benátského dívčího sirotčince Ospedale della Pietà, sám v celé Evropě proslulý instrumentalista vytvořil na tři a půl stovky nástrojových koncertů. Orchester ústavu financované Benátskou republikou, v němž byly vzdělávány a vychovávány především nemanželské dcery šlechticů, měl povinnost vystupovat na mších a slavnostech církevních i světských, a to několikrát do měsíce. Proto bylo Vivaldiho tvůrčí období neobyčejně plodné. Zlí jazykové tvrdí, že v takové časové tísní jednotlivé motivy skladeb sám od sebe opisoval. Největší část z nich je určena pochopitelně houslím, ale i dechovým nástrojům. V nich se uplatňuje zcela mimořádně bohatá melodická invence i skvělý Vivaldiho cit pro charakter nástrojové stylizace.

Italská hudební tradice byla celoživotní inspirací dalším z nejhranějších autorů své doby, mistrovi vrcholného baroka **Georgovi Philippovi Telemannovi**. Jako hudební samouk vystudoval práva na univerzitě v Lipsku. Současník Johanna Sebastiana Bacha i Antonia Vivaldiho ve svých dílech kladl důraz především na melodiku. Zatímco dnes je Bach obecně považován za významnějšího skladatele, byl Telemann pro své hudební schopnosti během celého svého života mnohem proslulejší. Velice často cestoval, a tudíž byl ovlivňován řadou jiných hudebních stylů, které pak využíval ve vlastních skladbách. Komponoval koncerty pro neobvyklé nástrojové kombinace, například violová nebo žesťová tělesa. Během života zastával řadu důležitých hudebních pozic, jejichž vyvrcholem bylo místo hudebního ředitele pěti největších chrámů v Hamburku, které zastával téměř 50 let až do své smrti. V kompozici, která je jakousi reminiscencí na benátskou formu sonaty da chiesa (chrámové sonáty) jsou zdůrazněny všechny možnosti nástrojů v hravém a živém stylu typickém pro Telemannovu hudbu.

Francouzský barokní hudební skladatel a houslový virtuos **Jean-Marie Leclair** je považován za zakladatele francouzské houslové školy, která se vyznačuje zvláštním pojetím hudební ornamentiky, a tudíž i improvizace v barokní hudbě. Dokončil syntézu barokního stylu francouzského a italského. Narodil se v Lyonu, ale hru na housle a tanec studoval v Turíně u žáka Arcangela Corelliho. Ve svých šestadvaceti letech se Leclair vrátil do Francie, kde dosáhl značných úspěchů jako houslista i skladatel. Vystupoval v Paříži v rámci prestižních veřejných koncertů Concert Spirituel a věnoval se komponování, hlavně sonát pro flétnu a basso continuo. Pracoval na královských dvorech ve Francii, Holandsku a Španělsku. Po rozpadu svého druhého manželství si Leclair koupil malý domek v nebezpečné pařížské čtvrti. Zde byl 22. října 1764 nalezen zavražděn třemi ranami nožem. Policie měla tři podezřelé – zahradníka, který našel mrtvolu, Leclairovu druhou ženu toužící po penězích a jeho žárlivého synovce, rovněž houslistu. Pravda však nebyla nikdy odhalena.

Nicola Matteis (Matheis) byl prvním významným italským barokním houslistou působícím v Londýně, nazývaným „druhým po Corellim“. Skladatel, jenž se ve své době těšil značné oblibě, upadl v naprosté zapomnění až do druhé poloviny 20. století. Pravděpodobně se narodil v Neapoli, neboť se v několika svých dílech označoval jako „Napolitano“. Do Londýna přišel na počátku 70. let 17. století. Ujal se jej jistý městský obchodník, který ho zasvětil do umění, jak si naklonit přízeň vyšší společnosti, například tím, že mecenášům umožnil doprovázet jej při komorních recitálech a dalších menších vystoupeních. Matteisovi je připisována zásluha o proměnu anglického vkusu v oblasti hry na housle – odklon od francouzského stylu směrem k novějšímu stylu italskému. Současníci uváděli, že používal delší smyčec a nový způsob jeho držení, blízký tomu, jaký uplatňují moderní hráči. Jeho pověst během života rostla, což vedlo k velkému uznání jeho koncertních vy-

stoupení. Posluchači často nabývali dojmu, že na pódiu zní více než jeden housle. Vzhledem k tomu, že mezi jeho zákazníky bylo mnoho amatérů, připojoval Matteis k předmluvám svých vydaných sbírek přesné pokyny, včetně podrobných poznámek ke smyčkování, vysvětlení způsobu provádění ozdob, údajů o tempu a dalších instrukcí. Přestože dosáhl značného uměleckého i komerčního úspěchu, dožil ve špatném zdravotním stavu a v chudobě.

Henry Purcell byl nejvýznamnějším představitelem anglického hudebního baroka. Po smrti otce, který působil jako sbormistr, vyrůstal v rodině svého strýce, pěvce, který jej seznamoval s prestižními hudebními postavami anglické scény. Komponovat začal údajně již ve věku devíti let. Psal hudbu k divadelním představením, písně a hymny, a když získal místo varhaníka Westminsterského

opatství, rovněž hudbu duchovní. Ačkoliv Henry Purcell zemřel v šestatřiceti letech, byl velmi plodným skladatelem. Počet jeho děl se blíží pěti stům. Do své hudby zahrnoval soudobé italské a francouzské stylistické prvky a pomohl tak ke vzniku zvláštního, arteficiálního britského stylu hudby, občas pro svoji umělost kritizovaného. Jeho rysy lze nalézt i mnohem později v tvorbě moderních anglických skladatelů, především u jejich nejvýraznějšího neoklasicistního reprezentanta Benjamina Brittena.

Italský hudební skladatel a varhaník období raného baroka **Tarquinio Merula** se ve svých dvaadvaceti letech ocitl na prestižním postu kapelníka chrámu Santa Maria Maggiore v Bergamu. V dalším roce odešel jako dvorní varhaník do Varšavy, kde pracoval pro krále Zikmunda III. Vasu. Po dvanácti letech v zahraničí se vrátil do Itálie, aby se stal varhaníkem a koncertním mistrem v kostele Sant'Agata a kapelníkem v katedrále v Cremoně, kolébce houslařského řemesla. Poté se téměř na deset let vrátil na své předchozí místo v Bergamu. Od roku 1652 až do své smrti pak opět působil v cremonské katedrále. Díky Nicolovi Amatimu a jeho žákům se stala Cremona ve druhé polovině 16. století jedním z důležitých center výroby smyčcových nástrojů. V důsledku toho vyvstala značná poptávka po instrumentální hudbě od místních patriciů a šlechty. Merula a Niccolò Corradini patřili ke skladatelům, kteří tuto potřebu duchovní i světské hudby uspokojovali. Merulova vícehlasá instrumentální díla, jako canzones, balli, sonáty, patří k unikátním příkladům houslové a triové sonátové tvorby z doby před rokem 1650.

Vojtěch Čermák

Marie Vencourová

Štěpánka Skalická

David Danel

Mirka Ladová

PROGRAM:

Antonio Vivaldi (1678–1741)

Concerto g moll pro zobcovou flétnu, hoboj, housle, violoncello
a basso continuo RV 105

Allegro

Georg Philipp Telemann (1681–1767)

Concerto a moll pro zobcovou flétnu, hoboj, housle a basso continuo,
TWV 43:a3

Adagio, Allegro, Adagio, Vivace

Jean-Marie Leclair (1697–1764)

Sonata c moll „Le Tombeau“, op. 5, č. 6

Grave, Allegro ma non troppo

Nicola Matteis (cca 1650–1713)

Aria Amorosa pro dva hlasy a basso continuo

Árie (Ayr) pro housle

Henry Purcell (1659–1695)

Three Parts Upon a Ground

Tarquinio Merula (1595–1665)

Chiacona pro dvě zobcové flétny a basso continuo
ze sbírky Canzoni over sonate concertate

Georg Philipp Telemann

Trio sonata g moll pro zobcovou flétnu, hoboj a basso continuo, TWV 42:g9

Grave ma non adagio, Vivace, Largo, Allegro

Antonio Vivaldi

Concerto g moll pro flétnu, hoboj, housle a basso continuo, RV 107

Allegro, Largo, Allegro

Severočeská filharmonie Teplice

+420 778 888 013 | e-mail: sev.filharmonie@seznam.cz

www.severoceskafilharmonie.cz | www.scf.sf.cz

Změna programu vyhrazena.

Při koncertech je zakázáno fotografovat a pořizovat audiovizuální záznamy.

Prosíme návštěvníky, aby při koncertech vypínali své mobilní telefony.

Za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Ústeckého kraje